

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМФР
Баранова В.Г.

“ _____ ” _____ 2018 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: **«Управління залученими ресурсами фінансової
установи»**

Виконавець:
студентка центру заочної форми
навчання

Макар Євгенія Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ РЕСУРСАМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ).....	6
1.1. Загальна характеристика формування залучених фінансових ресурсів комерційних банків.....	6
1.2. Методичні підходи до аналізу залучених ресурсів банківських установ.....	12
1.3. Інформаційне забезпечення процесу управління залученими ресурсами банківських установ.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ РЕСУРСАМИ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ (НА ПРИКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»).....	29
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»..	29
2.2. Аналіз депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк».....	43
2.3. Оцінка ефективності управління залученими ресурсами ПАТ КБ «Приватбанк».....	47
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ РЕСУРСАМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»).....	54
3.1. Прогнозування зростання залучених ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» на основі економіко-математичного моделювання	54
3.2. Напрямки удосконалення системи управління залученими фінансовими ресурсами комерційних банків	57
3.3. Рекомендації щодо підвищення ефективності управління залученими фінансовими ресурсами ПАТ КБ «Приватбанк».....	64
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Фінансовий сектор є органічною складовою вітчизняного господарства, яка відображає загальну ідеологію економічних відносин: впливає на темпи й масштаби суспільного виробництва та споживання, можливості інтеграції країни у світове економічне співтовариство, забезпечення конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників на зовнішніх ринках. Однією з складових фінансового сектору є банківська система. Проблеми інтеграції її у світове товариство вказують на необхідність створення умов для формування конкурентоспроможного українського банківського сектору, здатного розвиватися на власній основі, бути ефективним інструментом забезпечення економічного росту, локомотивом національної економіки.

Загальною метою банківської політики в цілому і депозитної політики комерційного банку, як її елементу, є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку. У цьому зв'язку одним зі складових цих умов є забезпечення достатнього рівня ресурсної бази банків країни, оскільки від цього багато в чому залежать їхні можливості інвестувати виробничу сферу, брати участь у структурному реформуванні економіки. Однак на сьогодні складна економічна та політична ситуація завдала величезних збитків банківській системі України. Тому важливим і актуальним є впровадження новітніх інструментів запозичення депозитних ресурсів, які дозволять не лише зменшити сукупний банківський ризик, але й підтримати фінансову стійкість та надійність банку.

Наявність достатніх джерел фінансових ресурсів є основою ефективного функціонування банківської системи будь-якої країни. В багатьох країнах за рахунок залучення заощаджень населення відбувається формування ресурсної бази банків. Саме від умов та засобів її формування

залежать такі важливі показники діяльності банків як рентабельність та ліквідність, тому проблема формування та ефективного використання ресурсної бази банків залишається актуальною і вимагає подальшого дослідження.

Специфікою банківської діяльності є те, що банк оперує переважно залученими коштами, тобто чужими грошима, найбільшу частину яких складають ресурси залучені з депозитних джерел. Дослідженню проблем залучення депозитних ресурсів присвятили багато наукових праць українські та зарубіжні економісти, зокрема такі як, Л. Г. Батракова., Н.І. Версаль, С. Волосович, та ін. Проблеми депозитної політики банку, організації процесу формування його депозитного портфелю досліджуються у наукових роботах таких економістів, як М. Волошин, Р.В. Лавров, О.В. Моренко, М.В. Олексенко та ін. Однак більшість наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників значною мірою присвячена дослідженню окремих аспектів формування ресурсів для банківської діяльності, проблеми формування стратегії ефективної депозитної політики на основі впровадження новітніх інструментів вивчаються лише частково. Як показало дослідження, науковці не привертають достатньої уваги системному підходу змін, який було б націлено на довгостроковий стратегічний вектор оцінки депозитного портфелю банку.

Мета полягає в дослідженні теоретичних основ і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку системи управління залученими ресурсами фінансових установ на прикладі комерційних банків.

Відповідно до визначеної мети сформулюємо наступні завдання:

- визначити сутність та джерела формування ресурсної бази банків;
- визначити склад факторів, що впливають на можливості банку залучати ресурси з депозитних джерел;
- розкрити механізм залучення депозитних ресурсів;
- визначити організаційне та інформаційне забезпечення управління залученими ресурсами банку;

- охарактеризувати фінансовий стан ПАТ КБ «Приватбанк»;
- провести аналіз депозитного портфелю ПАТ «КБ «Приватбанк»;
- проаналізувати механізм управління залученими ресурсами у ПАТ КБ «Приватбанк»;
- надати рекомендації щодо підвищення ефективності системи управління залученими фінансовими ресурсами комерційного банку.

Об'єктом виступає процес управління залученими ресурсами комерційного банку.

Предметом є теоретичні та практичні основи управління залученими ресурсами комерційного банку.

При написанні магістерської роботи були використані наступні методи: метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на формування депозитної бази банку, оцінці динаміки та структури депозитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»); метод угруповань (при дослідженні питання класифікації депозитів); реферативний (при огляді та підборі літературних джерел); аналізу та синтезу; індукції та дедукції; порівняння; табличний (для аналізу та узагальнення даних); графічний (для унаочнення даних).

Методологічною основою дослідження послужили теоретичні положення економічної науки, праці українських та зарубіжних вчених з питань депозитної діяльності банків. Основні положення роботи, висновки та пропозиції базуються на використанні й узагальненні даних матеріалів НБУ, періодичних видань, мережі інтернет, фінансової звітності та внутрішньобанківських документів ПАТ КБ «Приватбанк».

ВИСНОВКИ

Першочерговим завданням банківських установ є створення достатньої ресурсної бази для здійснення власної діяльності, тому розробка депозитної політики є важливим елементом у складі банківської політики.

Чіткого трактування політики банку у галузі формування його ресурсної бази не існує, незважаючи на те, що така політика, безумовно, наявна в банківській діяльності. Беручи до уваги роботи вчених у сфері дослідження даного питання, узагальнено, що депозитна політика – це програма дій, що являє собою сукупність засобів, інструментів та методів реалізації задля досягнення тактичних і стратегічних цілей на ринку депозитних послуг з метою формування достатньої для здійснення діяльності ресурсної бази, забезпечення стійкості банківської установи, а також збереження її конкурентних переваг.

Отже, розглянувши сутність депозитних ресурсів банку, можемо сказати, що депозитні ресурси банку – це залучені кошти клієнтів банку, які залучаються на певних умовах згідно договору на певний термін або без зазначення такого терміну, під певний відсоток або без нього, залучаються для подальшого розміщення з метою отримання прибутку в майбутньому. Джерелами залучення є кошти юридичних та фізичних осіб. Основними інструментами: строкові депозити, депозити до запитання та ощадні (депозитні) сертифікати. Розглянуті класифікаційні ознаки дозволяють визначити стабільність та надійність депозитної бази банку.

Депозитна політика банку – це стратегічний план банку, який спрямований на оптимізацію витрат по залученню коштів на депозитному ринку за умови їх ефективного використання. При формуванні депозитної політики банк повинен враховуватися внутрішні та зовнішні фактори.

Для залучення депозитних ресурсів банки використовують цінові та нецінові методи. Об'єктами цінових методів є процентна ставка, мінімальна сума залучення та нарахування відсотків. Для вкладників банку

використання складних процентів є вигідним, оскільки забезпечує їм більший дохід. Банк повинен обрати один або кілька методів ціноутворення. Сутність цінкових методів полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як основного важеля в залученні вільних грошових коштів фізичних і юридичних осіб. Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок.

Дослідження проводилася за даними ПАТ КБ «Приватбанк». Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2017 року Банк має 30 філій і 2213 відділень в Україні та філію на Кіпрі. За класифікацією НБУ, станом на 01.05.2017 року, банк посідає перше місце в першій групі банків за розміром активів по банківській системі (237,253 млрд. грн.). Найбільшим акціонером ПАТ КБ «Приватбанк» є держава, яка володіє 100% акцій банку.

Протягом аналізованого періоду діяльності банку (2013-2017рр.), ПАТ КБ «Приватбанк» зберігав своє становище на банківському ринку України, де стабільна позиція надійності, зваженого прийняття ризиків вигідно виділяла його серед конкурентів.

При загальних темпах приросту активів на 44,09% на 01.01.2018 рік більш всього збільшився інвестиційний портфель та інші активи. Грошові кошти мають мінливу тенденцію до зростання на протязі аналізованого періоду. Це означає, що банк турбується про свою ліквідність та надійність. Що стосується кредитного портфелю, в 2017 році він різко знижується на 71,31%. Це пов'язано перш за все з націоналізацією банку в 2016 році та реструктуризацією кредитів.

За даний період зобов'язання, в тому числі їх складові, банку мають тенденцію до збільшення. Найбільшу питому вагу в структурі зобов'язань складають кошти клієнтів - 212750 млн грн., або 92,50% станом на 1 січня 2018 року. Кошти банків складають 12628 млн грн, або 5,49%.

У структурі зобов'язань банку переважають строкові депозити (питома вага складала у 2017 році – 62,17%). Це свідчить про те, що банк продовжує свій напрям в депозитній політиці, щоб залучати кошти клієнтів на довгострокову перспективу, пропонуючи вигідні проценти, бо саме, строкові вклади є «дорогими» для банків.

Для реалізації депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» пропонує різноманітні депозитні продукти для фізичних та юридичних осіб. ПАТ КБ «Приватбанк» має широкий продуктовий ряд депозитних послуг, що включає стандартні, накопичувальні, спеціальні вклади та вклади до запитання.

За аналізований період рівень фінансової стійкості банку зазнав змін, ділова активність та фінансова стабільність банку підвищилась майже у 2,5 рази, що обумовлено меншим формуванням резервів за зобов'язаннями та активними операціями.

Зростання обсягів депозитів свідчить про відновлення довіри до банківської системи. З метою вдосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні, підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення, підвищувати якість обслуговування клієнтів та виходити на ринок із більш гнучкими депозитними продуктами.

Ефективна реалізація депозитної політики вкрай важлива для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню банківської діяльності в процесі залучення грошових коштів та збереженню їх конкурентних переваг.

Однак, сучасна депозитна політика банків потребує вдосконалення. Головними шляхами підвищення ефективності проведення депозитних операцій можна назвати:

– активне використання процентної політики задля стимулювання розміщення коштів на різноманітні види депозитів;

- застосування досвіду зарубіжних банків щодо введення рахунків клієнтів з різноманітним режимом функціонування (now-, supernow-рахунки);
- створення іміджу надійної універсальної установи;
- застосування прийомів маркетингу для підвищення конкурентоспроможності банківських депозитних продуктів;
- гнучка цінова та асортиментна політика банківських установ;
- упровадження новітніх банківських технологій та покращання за рахунок цього якості обслуговування клієнтів.

Таким чином, проведене дослідження підтвердило, що у сучасному глобалізованому світі майбутнє України в багатьох аспектах залежить від місця, на яке національна економіка може претендувати у світовому просторі, а це, в свою чергу, зумовлюється інноваційним розвитком банківської системи взагалі та вдосконаленням діяльності по залученню депозитних ресурсів. Вважаємо, що на сучасному етапі розвитку банківської системи, який характеризується посиленням інтеграційних процесів, загостренням конкуренції та нестабільністю функціонування фінансових ринків, одним з пріоритетних завдань для вітчизняних банків є забезпечення їх розвитку та стабільної діяльності через налагодження депозитної діяльності, попередження і зниження депозитних ризиків, удосконалення механізму залучення депозитних ресурсів на основі логістичного підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абралова, Н.А. Депозитный потенциал коммерческого банка / Н.А. Абралова [Текст] / Вісник Української академії банківської справи. – 2004. – №2. – С.62–66.
2. Аналітичний огляд банків України [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://bankorgafo.com/ubqrdf>
3. Банківський менеджмент [Текст]: конспект лекцій / В.М. Олійник, С.М. Фролов, М.А. Деркач. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – Ч. 2. – 144 с. – ISBN 966–8148–27–4.
4. Банківські операції [Текст]: підручник / за ред. В. І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. – К.: Знання, 2006. – 727 с. – (Вища освіта ХХІ століття). – ISBN 966–8148–27–4.
5. Батракова Л. Г. Складові елементи ефективної ресурсної політики комерційного банку / Л. Г. Батракова // Регіональна економіка – 2009. – №3 – с. 115-122.
6. Бицька Н. Кошти населення у формуванні ресурсної бази банків [Текст] / Н. Бицька // Вісник Національного банку України. – 2004. – №12. – С. 26.
7. Васюренко О.В. Банківські операції [Текст]: навчальний посібник / О.В. Васюренко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 318 с. – (Вища освіта ХХІ століття). – ISBN 978–966–346–319–3.
8. Версаль Н.І. Особливості формування депозитних ресурсів банками України / Н.І. Версаль // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 89-95.
9. Вожжов А.П. Депозити до запитання у формуванні стабільної і керованої ресурсної бази банків [Текст] / А.П. Вожжов // Вісник Національного банку України. – 2002. – №11. – С. 5–8.
10. Вожжов А.П. Формування ресурсів комерційних банків [Текст] / А.П. Вожжов // Фінанси України. – 2003. – №1. – С. 116 – 124.
11. Волосович С. Підходи до оцінки системи страхування депозитів / С. Волосович // Вісник Національного банку України. – 2012. – №8 – С. 19-23.

12. Волошин М. Довгострокове повернення депозитів фізичних осіб у банку / М. Волошин // Вісник Національного банку України – 2012. – №12. – С. 28-33.
13. Галиць О.В. Визначення конкурентоспроможності банку та стратегії її підвищення [Текст] / О.В. Галиць Регіональна економіка (укр.). – 2007. – №2. – С.216 – 222.
14. Груздевич У.Я. Аналіз банківської діяльності [Текст] / Національний банк України; За заг. ред. канд. ек. наук У.Я. Груздевич. – К.:УАБС НБУ, 2007. – 222 с. – ISBN 978–966–368–041–5.
15. Дзюблюк О.В. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання : [монографія] / За ред. д. е. н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – 384 с.
16. Дребот Н.П. Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг / Н.П. Дребот, О.Р. Галько // Регіональна економіка. –2008. – № 4. – С. 125–132.
17. Демківський, А.В. Гроші та кредит [Текст]: навч. посіб. / А.В. Демківський. – К.: Дакор, 2007. – 528 с.
18. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків [Текст]: навчальний посібник / А.О. Єпіфанов, Н.Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с. – ISBN 978–966–680–313–2.
19. Еш С.М. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи / С.М. Еш, К.О. Тютіна // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті : програма і матеріали 79-ї міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, (15–16 квітня 2013 р.). – К.: НУХТ, 2013. – Ч. 4. – С. 212–213.
20. Золотарьова О.В. Модифікація депозитної політики комерційних банків України / О.В. Золотарьова, Ю.В. Півняк, О.В. Гурбич // Економіка та держава. – 2015. – № 2. – С. 65–69.

21. Ковшарь А. І. Шляхи удосконалення депозитної політики на сучасному етапі [Електронний ресурс]. / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Vsunud/2009-3E/09kainss.htm>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
22. Кожель Н.О. Оцінка факторів впливу на процес формування та реалізації депозитної політики банку [Текст] / Н.О. Кожель // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 12. – С.223–233.
23. Коцовська Р.Р. Банківські операції [Текст]: навч. пос. / [Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль]. – К.: УБС НБУ, 2007. – 390 с. – ISBN 966-8533-05-4.
24. Крухмаль О.В. Депозитна стратегія як фактор підвищення конкурентоспроможності банків в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс]: / НБУ ім. Вернадського, – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Ekpr/2010_33/Zmist/18PDF.pdf. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
25. Лавров Р. В. Депозитна політика банку в сучасних умовах сьогодення / Р.В. Лавров // Науковий вісник ЧДІЕУ. — 2010. — № 4 (8) [Електронний ресурс]. — Доступ до ресурсу: <http://www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/.../182-187.pdf>. 5.
26. Лютий І. О. Депозитний ринок в інвестиційній політиці економічного зростання [Текст] / І. О. Лютий // Фінанси України. – 2002. – №5. – С. 3–8.
27. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Методика, затверджена Постановою Правління НБУ від 02.06.2009 №315. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0764500-09>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
28. Мороз А.М. Банківські операції [Текст]: підручник / КНЕУ; ред. А.М. Мороз. – К.: КНЕУ, 2000. – 384 с. – ISBN 966-574-093-8.
29. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент [Текст]: Навч. Посібник. – К.: ЕксОб, 2001. – ISBN 966-8533-05-4.

30. Олексенко М. В. Депозитна політика комерційних банків України на сучасному етапі / М. В. Олексенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – №4 (16). – с. 166-169.
31. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] – Доступ до ресурсу: [http:// www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua)
32. Офіційний сайт ПАТ КБ «Приватбанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>
33. Петрук О.М. Банківська справа [Текст]: навч. посіб. / за ред. д-р екон. наук, проф. Ф.Ф. Бутинця. – К.: Кондор, 2004. – 461 с. – ISBN 966–7982–83–1.
34. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 7 грудня 2000 р. №2121-III: / Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/B_zakon/law_VBD.pdf – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
35. Про депозитну політику Банку [Електронний ресурс]: Положення, затверджене Постановою Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 07.08.2011 р. №П-17. – Режим доступу: внутрішній сайт банку.
36. Про порядок відкриття, закриття та використання рахунків в національній та іноземній валюті [Електронний ресурс]: інструкція, затверджена Постановою Правління НБУ №492 від 12.11.2003 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
37. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: Інструкція, затверджена Постановою Правління НБУ від 28.08.2001 №368. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
38. Про розподіл банків на групи [Електронний ресурс]: Рішення Комісії з питань регулювання діяльності банків НБУ від 30.12.2011 №868. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-rozpodil-bankiv-na-grupi-doc42615.html>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

39. Рисін, В.В. Складові елементи ефективної ресурсної політики комерційного банку [Текст] / В.В. Рисін // Регіональна економіка. – 2009. – №3. – С. 115–123.
40. Рудан В. Особливості формування депозитної бази вітчизняних банків та її вплив на ліквідність банківської системи / В. Рудан // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2011. – № 16. – С. 218–228.
41. Савлук, М. І. Гроші та кредит [Текст]: підруч. / М. І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с. – ISBN 966–574–199–3.
42. Саннікова, Н.С. Теоретичні та практичні аспекти ефективності депозитної політики банку [Текст] / Н.С. Саннікова // Регіональна економіка. – 2006. – №1. – С. 121–125.
43. Семенов, С.В. Рейтинговая методика оценки эффективности банков [Текст] // Банковские технологии. – 2006. – №2. – С.59–62.
44. Сєдих, О. Є. Оцінка ефективності управління продуктами банку [Текст] / О. Є. Сєдих // Економічний простір. – 2009. – №22/1. – С. 176–184.
45. Слав'янська Н.Г. Банківські операції [Текст]: підручник / Н.Г. Слав'янська; ред. В. І. Міщенко. – К.: Знання, 2006. – 727 с. – (Вища освіта XXI століття). – ISBN 966–8148–27–4.
46. Фінансові показники діяльності банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrgasbank.com/finstan/2012/dynam>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
47. Фролов С.М. Банківська справа і основи митного регулювання в Україні: теорія та практика: [навч. посіб.] / С.М. Фролов. – К.: Університетська книга, 2004. – 368 с. – ISBN 966–7627–80–3.
48. Хоружа Т.А. Сучасний стан ринку депозитних послуг та шляхи удосконалення депозитної політики в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.econom.univ.kiev.ua/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,81 – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

49. Чекрашина Е.Ф. Маркетингові стратегії збільшення депозитних ресурсів банку [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prrbsu/2010_30/10_30_39.pdf – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
50. Череп А. Депозитна політика та її роль у забезпеченні стабільності комерційного банку [Текст] / А. Череп, Т. Двигун // Економіка. – 2009. – №4. – С. 20–26.
51. Шпиг Ф. І., Деркач О.В. Стратегія управління діяльністю комерційного банку [Текст]: монографія / Ф. І. Шпиг, О.В. Деркач. – Львів: ВАТ «Бібльос», 2000. – 124 с.
52. Ярошенко С.П. Управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел [Текст]: монографія / С.П. Ярошенко, І. В. Сало, О.В. Крухмаль, О.С. Кобичева. – Суми: Унів. кн., 2011. – 105 с.

ДОДАТКИ